

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto puolustusministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sotilastiedustelulakia koskevan esitysluonnoksen perusteella saa pääosin käsityksen asian taustasta, tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista. Esitysluonnoksessa vaikutuksia on käsitelty useasta näkökulmasta, mutta vaikutusarvioinnin keskeiset johtopäätökset ja vaikutusketjut eivät kaikilta osin käy selkeästi ilmi. Keskeiset kehittämiskohteet liittyvät erityisesti vaikutusten mittaluokan, kohdentumisen ja epävarmuuksien täsmällisempään kuvaamiseen sekä siihen, että vaikutusarviointi jää useissa kohdissa yleisemmälle tasolle kuin nykytilan arviointi.

Esitysluonnoksen keskeisimmät puutteet ja kehittämiskohteet

- Vaikutusarvioinnissa tulisi kuvata nykyistä täsmällisemmin vaikutusten mittaluokkaa, kohdentumista ja epävarmuuksia. Useita vaikutuksia kuvataan yleisluonteisesti vähäisiksi tai ei merkittäviksi ilman tarkempaa kuvausta.
- Esitysluonnoksen pääasiallisia vaikutuksia koskevassa jaksossa painopiste siirtyy paikoin ehdotettujen muutosten kuvaukseen ja perusteluihin varsinaisen vaikutusarvioinnin sijasta. Jaksoa tulisi tältä osin kohdentaa selvemmin vaikutusten arviointiin.
- Julkistaloudellisia vaikutuksia sekä viranomaisiin kohdistuvia resurssi- ja toimeenpanovaikutuksia olisi perusteltua jäsentää nykyistä selkeämmin, jotta vaikutuksista muodostuisi yhtenäisempi kokonaiskuva.
- Esitysluonnoksessa tulisi täsmentää erityisesti sitä, millä tavoin ja kuinka merkittävästi ehdotettujen muutosten arvioidaan vahvistavan kansallista turvallisuutta ja maanpuolustusta, koska kyse on esityksen keskeisimmästä tavoitellusta vaikutuksesta.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö

Tässä esitettävä kuvaus on suora lainaus esitysluonnoksen ”esityksen pääasiallinen sisältö” -jaksosta:

”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sotilastiedustelusta annettua lakia, puolustusvoimista annettua lakia, rajavartiolakia ja rikoslakia. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi yhdeksää muuta lakia.

Sotilastiedustelulain tietoliikennetiedustelua koskevaa sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietoliikennetiedustelussa kyetään paremmin määrittämään hakuehtoja tietoliikennetiedustelun tarkemmaksi kohdentamiseksi. Sotilastiedusteluviranomaiselle mahdollistettaisiin teknisten tietojen käsittely viestintäverkon osan sekä tietoliikenteen reitittymisen ja muutosten tunnistamiseksi.

Tietoliikennetiedustelusta poistettaisiin kiello käyttöä viestin sisältöön meneviä hakuehtoja sekä kiello käyttää Suomessa olevaa tai oletettavasti olevaa telepäätelaitetta tai -osoitetta hakuehtona. Esityksessä ehdotetaan, että muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvasta tiedustelusta ilmoittamisesta luovuttaisiin.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uudesta tietojärjestelmätiedustelun toimivaltuudesta, jonka avulla voitaisiin hankkia tietoa sotilaallisesta tai kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan hyödynnettävän tietojärjestelmän toiminnasta Suomessa.

Rajavartiolaitokselle ehdotetaan säädettäväksi toimivalta avustaa sotilastiedusteluviranomaista ja suorittaa tiettyjä yksittäisiä tiettyjen tiedustelumenetelmien käyttöön liittyviä toimenpiteitä sotilastiedusteluviranomaisen pyynnöstä. Sotilastiedusteluviranomaisen määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sotilastiedusteluviranomaisia olisivat tietyiltä osin myös puolustushaarat. Lisäksi sotilastiedusteluviranomaisen ulkopuoliselle mahdollistettaisiin rajatuissa tilanteissa sotilastiedusteluviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa toimiminen.

Sotilastiedusteluviranomaisen ja eräiden muiden viranomaisten tietojenvaihtoa esitetään laajennettavaksi veloitteidenhoitoselvitysten laatimiseksi ja tilanteissa, joissa tietojen saaminen olisi välttämätöntä tiedustelutehtävän suorittamiseksi. Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäväksi yksittäisiä säädöshuoltoon liittyviä muutoksia sekä käytännön tiedustelutoiminnassa havaituista tarkennustarpeista johtuvia muutoksia.

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset tiedonhankinnasta yleisesti saatavilla olevista lähteistä ja peitteen käyttämisestä tällaisessa tiedonhankinnassa.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman jakson 10.1 kirjauksia tiedustelulainsäädännön kehittämisestä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.6.2026.”

2. Arvio hallituksen esitysluonnoksesta ja vaikutusarvioinneista

2.1 Yleiset huomiot

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa vaikutuksia on käsitelty varsin laajasti ja että luonnos kattaa keskeiset vaikutusalueet. Ansiona voidaan pitää myös sitä, ettei vaikutusjakso rajoitu pelkästään sääntelyn tavoiteltujen hyötyjen kuvaamiseen, vaan luonnoksessa tunnistetaan useissa kohdissa myös oikeuksiin puuttumista, teknisiä riskejä, yritystoimintaan kohdistuvia haittoja sekä kansainvälisiin suhteisiin liittyviä jännitteitä.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen nykytilan arviointi luvussa 2.3 on yksityiskohtainen ja selkeä. Sen perusteella lukija saa hyvän käsityksen siitä, miksi muutoksia ehdotetaan ja millaisia konkreettisia muutostarpeita valmistelussa on tunnistettu. Tätä taustaa vasten luvun 4.2 vaikutusarviointi jää useissa kohdissa yleisemmälle tasolle. Vaikka pääasialliset vaikutukset -jakso sisältää arvioita olennaisista vaikutuksista, käsittelyssä painopiste siirtyy usein takaisin ehdotettavien muutosten kuvaukseen ja perusteluihin sen sijaan, että vaikutuksia konkretisoitaisiin täsmällisemmin kohderyhmien, vaikutusmekanismien ja vaikutusten mittaluokan näkökulmasta. Vaikutusarvioita koskevien jaksosten tulisi keskittyä nykyistä selvemmin vaikutusten kuvaamiseen.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen kehittämiskohteena on vaikutusten mittaluokan, kohdentumisen ja epävarmuuksien nykyistä täsmällisempi kuvaus. Useita vaikutuksia kuvataan sanallisesti vähäisiksi tai ei merkittäviksi ilman, että tehdyn arvion perusteita avattaisiin tarkemmin.

2.2 Taloudelliset vaikutukset

2.2.1 Vaikutukset yrityksiin

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen yritysvaikutuksia koskevassa jaksossa tunnistetaan useita olennaisia vaikutusmekanismeja. Arviointi kohdistuu muun muassa hallinnollisiin kustannuksiin, avustamisvelvollisuuksiin, tietoturvapoikkeamien käsittelyyn, luottamukseen ja aineettomaan omaisuuteen sekä kyberriskeihin. Arviointi jää kuitenkin suurelta osin laadulliseksi, eikä vaikutusten mittaluokasta esitetä määrällisiä arvioita. Arviointia tulisi täydentää vähintään suuntaa antavilla arvioilla, esimerkiksi vaihteluvälejä käyttäen.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on tunnistettu myös yrityksille mahdollisesti koituvia hyötyjä, kuten vakavien uhkien torjunnan ja merkittävien taloudellisten tappioiden estämisen mahdollisuus. Hyötyvaikutusten arviointi jää kuitenkin osin yleiselle tasolle. Arviointia olisi hyvä täydentää tarkentamalla, millä tavoin ja missä tilanteissa ehdotetut muutokset voisivat vahvistaa yritysten

toimintavarmuutta, kriittisen infrastruktuurin suojaa, häiriötilanteisiin varautumista ja elinkeinoelämän ennakoitavaa toimintaympäristöä.

2.2.2 Vaikutukset julkiseen talouteen

Arviointineuvosto kiinnittää huomiota siihen, että esitysluonnoksessa ei ole erillistä jaksoa julkistaloudellisista vaikutuksista. Taloudelliset vaikutukset tulisi vaikutusarvio-ohjeen mukaan jäsentää vaikutuksina kotitalouksiin, yrityksiin ja julkiseen talouteen. Esitysluonnoksen jaksossa “4.2.1 Taloudelliset vaikutukset” esitetään kuitenkin arvioita lähinnä julkistaloudellisista vaikutuksista. Luonnoksessa mainitaan esimerkiksi, että uusi toimivaltuus tietojärjestelmän käytön estämiseksi tai toiminnan haittaamiseksi edellyttäisi 20 henkilötyövuoden eli noin 2 miljoonan euron lisäresursointia sotilastiedusteluviranomaiselle. Kokonaiskuva julkistaloudellisista vaikutuksista jää kuitenkin hajanaiseksi. Esitysluonnoksessa olisi perusteltua eritellä omassa jaksossaan nykyistä selvemmin henkilöstö-, tietojärjestelmä- ja muut toimeenpanokustannukset sekä se, miten rahoitukseen on varauduttu. Nyt jää epäselväksi, onko kaikkia olennaisia resurssi- ja toimeenpanovaikutuksia arvioitu esimerkiksi Rajavartiolaitoksen, tiedusteluvalvonnan, tuomioistuimien ja muiden tietoja luovuttavien viranomaisien osalta.

2.2.3 Vaikutukset kansantalouteen ja elinkeinoelämään

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen vaikutukset kansantalouteen ja elinkeinoelämään -jakso on perustellusti lähtenyt siitä, että sotilastiedustelulainsäädännöllä voi olla yrityksille ja kansantaloudelle myös myönteisiä vaikutuksia. Esitysluonnoksessa olisi kuitenkin hyödyllistä kuvata nykyistä täsmällisemmin, millä vaikutusmekanismeilla tällaiset hyödyt voivat välittyä elinkeinoelämään ja kansantalouteen, kuinka merkittävänä niitä pidetään ja mihin tällaiset arviot perustuvat. Osa elinkeinoelämää koskevista vaikutuksista voitaisiin käsitellä myös yritysvaikutuksia koskevassa jaksossa.

2.3 Muut ihmisiin kohdistuvat ja yhteiskunnalliset vaikutukset

2.3.1 Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksiin

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa tunnistetaan perus- ja ihmisoikeuskytkennät laajasti. Esitysluonnos tunnistaa yksityiselämän suojaan, luottamuksellisen viestin suojaan, oikeusturvaan ja henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä. Lisäksi luonnoksessa on laaja erillinen jakso suhteesta perustuslakiin ja säätämisyjärjestykseen.

Arviointineuvosto katsoo, että perus- ja ihmisoikeuksia koskevan kokonaisuuden esitystapaa heikentävät toisteisuus ja paikoin pitkät virkkeet. Vaikutusarvioinnissa ja esityksen myöhemmässä perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevassa jaksossa käsitellään osin samoja arvioita ja perusteluja hieman eri sanamuodoin, minkä vuoksi kokonaisuus jää raskaaksi. Kokonaisuutta olisi hyvä tiivistää ja selkeyttää siten, että keskeiset vaikutukset ja niitä koskevat perustelut esitetään nykyistä jäsennellymmiin.

2.3.2 Vaikutukset viranomaisiin

Arviointineuvosto katsoo, että viranomaisvaikutuksia on tunnistettu esitysluonnoksessa varsin hyvin. Ehdotukset koskevat muun muassa sotilastiedusteluviranomaisen toimivaltuuksia, Rajavartiolaitoksen avustamisroolia, tiedonvaihtoa eri viranomaisten välillä sekä uusien tehtävien ja teknisten ratkaisujen käyttöönottoa. Vaikutusarviota parantaisi kuitenkin vaikutusten tarkempi erittely viranomaistahoittain. Esitysluonnoksessa olisi perusteltua eritellä ainakin Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, tiedusteluvalvontavaltuutetun, tuomioistuinten sekä tietoja luovuttavien muiden viranomaisten työmäärä-, osaamis-, järjestelmä- ja koordinoitua vaikutuksia nykyistä täsmällisemmin. Tällöin myös kokonaiskuva viranomaisvaikutuksista hahmottuisi selvemmin.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnos tunnistaa tiedonhallintavaikutukset omana vaikutusalueenaan. Arviointi jää kuitenkin melko yleiselle tasolle. Vaikutusarviossa olisi hyvä kuvata nykyistä tarkemmin keskeiset tiedonhallinnan muutokset, kuten uusien tietojärjestelmien tarve, tiedonvaihdon ja käyttöoikeuksien muutokset, yhteentoimivuuteen liittyvät kysymykset sekä tietoturvaan ja suojaamiseen liittyvät olennaiset näkökohdat. Myös tiedonhallinnan muutosten taloudellisia vaikutuksia olisi perusteltua kuvata konkreettisemmin.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa useita toimeenpanoon ja viranomaisten resursointiin liittyviä vaikutuksia kuvataan varsin yleisluonteisesti. Luonnoksessa todetaan esimerkiksi joidenkin muutosten lisäävän valvontaa tai hallinnollista taakkaa vain lievästi taikka asettavan korkeita laadullisia, koulutuksellisia ja oikeudellisia vaatimuksia täytäntöönpanolle, mutta arvioita ei täsmennetä määrällisestä näkökulmasta. Vaikutusarviointia olisi perusteltua täydentää tältä osin.

2.3.3 Vaikutukset kansalliseen turvallisuuteen ja maanpuolustukseen

Arviointineuvosto katsoo, että esityksen keskeisin tavoiteltu vaikutus liittyy maanpuolustuksen ja kansallisen turvallisuuden vahvistamiseen. Näitä vaikutuksia koskeva arviointi jää kuitenkin melko yleiselle tasolle, etenkin kun otetaan huomioon, kuinka huolellisesti ehdotettujen muutosten tarvetta on perusteltu esitysluonnoksen nykytilan kuvauksessa. Arvio antaa käsityksen vaikutusten suunnasta, mutta siitä ei kaikilta osin käy riittävän selvästi ilmi, mitä lisähyötyä yksittäisillä muutoksilla arvioidaan saavutettavan nykytilaan verrattuna, kuinka usein nykytilan puutteet käytännössä ilmenevät tai mihin arvio eri turvallisuushyödyistä perustuu. **Arviointineuvosto pitää kuitenkin ymmärrettävänä**, ettei kaikkia vaikutuksia voida niiden luonteen vuoksi kaikilta osin kuvata täsmällisesti.

2.3.4 Vaikutukset tietoyhteiskuntaan ja tietosuojaan

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tuodaan laadullisesti esiin sääntelyn mahdolliset myönteiset vaikutukset tietoturvaan ja yhteiskunnan toimintavarmuuteen. Hyötyjen mittaluokka, toteutumisen ehdot ja mahdolliset haittariskit jäävät kuitenkin melko yleiselle tasolle. Vaikutusarviossa olisi hyödyllistä arvioida tarkemmin, kuinka usein uusia toimivaltuuksia arvioidaan käytettävän ja millaisissa tilanteissa vaikutukset voivat olla merkittäviä. Myös tietosuojavaikutusten kuvaus jää vaikutusarvioinnissa

varsin yleiselle tasolle. Esitysluonnoksessa olisi hyödyllistä avata enemmän toimivaltuuksien laajentumisen vaikutusta henkilötietojen käsittelyn määrään, luonteeseen ja käytännön riskeihin.

2.3.5 Rajat ylittävät vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnos tunnistaa rajat ylittäviä vaikutuksia. Tässä vaikutuslajissa olisi kuitenkin hyödyllistä jäsentää tarkemmin vaikutuksia kansainväliseen tiedustelu-yhteistyöhön, Suomen suhteisiin muihin valtioihin sekä tilanteisiin, joissa yhteistyö kohdevaltion kanssa ei ole mahdollista. Vaikutuksia tulisi käsitellä tarkemmin myös erilaisten riskien näkökulmasta. Myös esitettyä arviota siitä, ettei tällaisella toiminnalla lähtökohtaisesti ole ollut merkittäviä vaikutuksia valtioiden välisiin suhteisiin, olisi perusteltua tukea esimerkeillä.

3. Lainsäädännön arviointineuvoston lausuma

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (hankenumero: PLM007:00/2024), jonka puolustusministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 31.3.2026 ja päivitetyn version 21.4.2026. Lausunto on julkinen.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

Helsingissä 4. toukokuuta 2026

Eeva-Liisa Inkeroinen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Antti Moisio

Arviointineuvos

Yhteystiedot:

Valtioneuvoston kanslia
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
vnk.fi
p. 0295 16001

Liite 1 Arviointineuvoston käyttämät standardilausumat

5. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää kiitettävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvostolla on vain vähäisiä lisäsehdotuksia hallituksen esitysluonnokseen.

4. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos täyttää hyvin lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimukset. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitysluonnosta täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

3. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa tyydyttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että esitysluonnosta korjataan neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

2. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos noudattaa välttävästi lainvalmistelun vaikutusarviointiohjetta. Hallituksen esitysluonnoksessa on olennaisia puutteita ja esitysluonnosta tulee korjata neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnoksen puutteet ovat niin merkittäviä, ettei esitysluonnos täytä lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeen vaatimuksia. Hallituksen esitysluonnoksen pohjalta ei pysty muodostamaan riittävää ja perusteltua käsitystä esityksestä, eikä sen taloudellisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista. Ilman puutteellisuuksien korjaamista on vakavasti harkittava, voiko hallituksen esityksen antaa eduskunnan käsiteltäväksi.*

* Viimeinen virke jätetään pois niissä tilanteissa, kun esitystä ei käytännössä voida vetää pois.